

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

XII. Vtrum per potentiam absolutam fieri possit, vt in Deo seu Verbo videantur omnia quæ in Deo eminenter continentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

cognosci formaliter, prout à nobis significatur nomine omnipotentia, aut sub eo conceptu, quem de ipsa formamus; & sic de alijs. In quem sensum etiam Bannes art. 8. dub. vn. ad 2. ait, *non esse necesse quod illa Dei attributa formalia, quæ intrinsecè iuxta nostrum modum concipiendi important actualem respectum ad creaturas, ut est v.g. ratio Idea, cognoscantur vis à diuina essentia*: intellige sub ea formalitate, quam iuxta nostrum concipiendi modum habent.

Dices. Aut secundum eam ipsam formalem rationem, qua à nobis concipiuntur, sunt in Deo formaliter, aut non: si non sunt; cum tamen esse nos concipiamus, falsæ erunt conceptiones nostræ: si sunt; ergo ita etiam necessariò à beatis concipi debent; à quibus proinde etiam non sine respectu ad creaturas concipi vllò modo poterunt.

Respondeo, non esse adæquatè secundum omnem rationem formaliter in Deo; quia dicunt etiam respectum rationis, qui utique in Deo formaliter non est: neque tamen propterea falsæ est conceptio nostra; quia etsi concipiendo illa attributa necessariò formemus & concipiamus illam respectum rationis; non tamen conceptione nostra respectum illum Deo ita attribuimus, vt in Deo formaliter esse concipiamus, vt ipse quem extrinsecè solum ei applicamus. Nec aliud inde demum efficitur, quam nos non habere proprios & adæquatos conceptus essentia; & attributorum diuinorum; quod verissimum est, & à sanctis Patribus sæpius decantatum; qui propterea sæpius dicunt, Deum à nobis cognosci & enuntiari verius negando, quam affirmando, vt dictum quæst. hac. dub. i. & magis patebit quæst. seq.

DVBIVM XII.

Utrum secundum absolutam Dei potentiam ab intellectu creato videri possint omnia, quæ in Deo sunt eminenter.

8. Thom. 2. p. q. 12. a. 7.

HAc de re sunt quatuor sententia. Prima vniuersim negat, ab intellectu creato distinctè videri posse omnia, quæ sunt in Deo eminenter, siue sermo sit de cognitione extra Verbum, siue de cognitione in Verbo. Ita Ockam in 3. d. 14. quem sequuntur alij Nominales ibidem. Idem videtur sententia S. Thomas hic quæst. 12. art. 2. & 8. item Caietanus, Bannes, Zumel ibidem, Molina art. 8. disput. 2. Huc etiam spectant Scotus, Bonauentura, Marsilius, & Varro citati dub. 10. in 4. sententiar. qui negant, posse vllò modo à creato intellectu simul infinita cognosci.

Secunda sententia negat, posse videri ex vi visionis in Verbo; alio verò cognitionis modo concedit. Ita Suarez lib. 2. de Deo c. 29. num. 8. Vasquez disp. 49. cap. 2. & disp. 53. num. 17.

Tertia sententia ad propositum distinguit triplicem cognitionem creaturarum omnium, siue omnium, quæ insunt in Deo eminenter. Primam vo-

cat cognitionem creaturarum in Verbo *extensiuam tantum*; quæ videlicet non oritur ex vi Causæ, intensius & clarius penetrat; sed absolute habetur, per extensionem visionis ad omnes creaturas posibles. Secundam vocat cognitionem creaturarum in eodem Verbo *intensiuam*, quam etiam peculiariter vocat *ex vi visionis Verbi*; quæ nimirum fit per maiorem penetrationem Dei, tanquam Causæ. Terciam constituit ad eò perfectam, vt per eam non solum cognoscantur perfectiones intrinseca creaturarum, sed etiam distinctè omnes rationes, ac modi posibles earum, seu quos Deus potest facere in ipsis. Primam & secundam concedit esse possibilem secundum potentiam absolutam; esto requiratur ad eas lumen creatum infinitum, seu quoad extensionem, seu intensionem. Non enim putat implicare contradictionem tale infinitum, in quo partes non sint actualiter separatæ, seu actu vna extrahalia, & ab alia diuisa; quanquam ad primam illam cognitionem re ipsa putat sufficere lumen & cognitionem finitam, etiam simplicem, & cuiusuis minimæ intensionis, æquivalentem infinitis gradibus extensionis. Tertium vero Cognitionis modum in creato intellectu, simpliciter docet implicare contradictionem, quod ad eum requiratur in creata perfectio. Ita docet Albertinus tom. 1. princip. 1. corollar. 4. p. 9. 10. & 11. & corollar. 5. punct. 1. & 3.

Quarta sententia simpliciter affirmat, de potentia Dei absoluta videri posse à creato intellectu omnes creaturas posibles, seu in Verbo, seu extra Verbum. Ita præter Arnaldum relatum dub. 10. sentiunt apud Durandum in 4. d. 49. quæst. 3. & Bonauenturam in 3. d. 14. artic. 2. quæst. 3. illi, qui id de facto tribuerunt, aut omnibus beatis, aut saltem animæ Christi; quibus non nihil fauet Gabriel in 3. d. 14. quæst. vnic. art. 2. concl. 1. & referuntur etiam à Suariorum in 3. p. tom. 1. d. 26. sect. 3. in eandem sententiam Magister & Albertus in 3. d. 14. & Altiiodorensis lib. 3. sum. tract. 1. quæst. 5. Gregorius autem de Valentia hic quæst. 12. p. 6. licet illam auctorum sententiam, quatenus de facto loquitur, censet esse temerariam; tamen loquendo solum de absoluta Dei potentia, non est alienus ab ea sententia, quæ concedit id posse fieri. Et fateor quidem cum Banne hic quæst. 12. art. 8. Suario cit. 3. p. d. 26. sect. 2. & Albertino loco cit. hoc sensu esse rem parum certam; dicam tamen quod mihi probabilis videtur.

Assertio I. Per visionem extra Verbum non possunt creaturæ omnes posibles simul cognosci. Ita auctores primæ sententiæ; contra secundam, tertiam, & quartam sententiam. Probat. Quia aut visio hæc fieret per lumen, & visionem infinitam, aut intensam; vel per lumen, & visionem altioris ordinis, quam sit modo lumen gloriæ, & visio beatifica; sed nihil horum potest dici. Non primum, vel secundum; quia infinitum actu non minus implicat in graduale extensione, vel intensione qualitatis, quoad pares non communicantes, quam in quantitate, vel numero, vt dictum supra quæst. 4. & supponit S. Thomas hic quæst. 12. art. 7. & passim alibi.

Nec tertium: quia omnium sententiæ lumen glo-

riæ & visio beatifica, est altissimi ordinis specificæ, ob rationem suam; & obiectum formale eminentissimum. Quod si videri possent distinctè omnes perfectiones intrinsecæ creaturarum possibiles; nihil obstarè, quo minus distinctè videri possent omnes etiam rationes ac modi possibiles earundem; seu quas Deus facere potest in ipsis; quicquid tertia sententia dixerit: non solum quia illi ipsi modi possibiles pertinent ad censum, seu numerum creaturarum omnium possibilium: ita quidem vult respectu aliarum creaturarum v.g. substantiarum, sint perfectiones extrinsecæ, in se ipsis tamen intrinsecæ, sint perfectiones quædam creatæ; sed etiam quia si ad ipsam infinitatem naturarum possibilium sufficit lumen & cognitio creata, esto infinita secundum extensionem vel intensiorem, qualem esse possibilem sententia illa fatetur; cur non sufficeret, ad illos etiam modos possibiles alia adhuc perfectior saltem secundum individuum rationem.

Assertio II. Probabilius videtur etiam implicare contradictionem, omnium creaturarum, seu existentium, seu possibilium visionem in ipso Deo seu Verbo. Hæc est aperta, & indubitata sententia S. Thomæ hic q. 12. a. 8. & communis aliorum, quos citauimus pro prima & secunda sententia, contra tertiam & quartam sententiam. Rationem quasi a priori adfert S. Thomas; quia ad hoc ut omnes effectus cognoscantur in causa, necesse est causam ipsam totaliter cõprehendere; adeoq; cognoscere tā perfectam cognitionem, quam ipsa est ex se cognoscibilis: si quidem eo plura cognoscuntur in causa, quo causa perfectius cognoscitur, & è contrario: Ergo etiam ad hoc, ut omnes effectus, qui in Deo eminenter continentur, cognoscantur, necesse est, Deum comprehendere: at hoc est impossibile creato intellectui; requireretur enim lumen & visio infinita, ut proba-

tum est dub. 6. Ergo etiam impossibile est ipsi, omnes effectus, seu creaturas possibiles, quæ in Deo eminenter continentur, cognoscere.

Et sanè firmum hoc esset argumentum; si vel incomprehensibilitas Dei in eo consisteret, quod non possint omnia cognosci ab intellectu creato, quæ sunt in Deo eminenter; vel si creaturæ in Deo cognosci non possent, nisi vel per extensionem, vel intensiorem formalem & intrinsecam ipsius visionis & luminis. At quia nos supra dub. 9. docuimus, neutrum esse necessarium, ideo Albertinus loc. cit. & alij quidam simpliciter asserunt, id argumentum non concludere.

Ego verò existimo, ita rectè posse confirmari Nam si aliqua visio Dei creata non comprehensua ad hoc sufficeret, ea vel deberet esse infinita secundum intensiorem, vel extensionem, ut fatetur Albertinus; aut finita altioris ordinis, & diversæ speciei, vel saltem summè perfecta, iuxta eam rationem & perfectionem individuum, ex qua oritur extensio visionis Dei ad obiecta creata: sed nihil horum est possibile; ut de prioribus tribus partibus iam antea dictum; de quarta probatur. Tum quia per se incredibile videtur, visionem & lumen tam immensæ perfectionis solo numero differre à reliquis. Tum quia, qualibet data visione, potest dari perfectior individualiter, etiam seclusa eius intensiõne vel extensiõne; alioqui exhausta esset quodammodo potentia Dei, in hoc ordine rerum. Tum quia perfectio hæc individualis imitatur extensionem gradualem, qualis nulla suprema possibilis dari potest; Ergo nulla visio ad id sufficit, nisi increata & comprehensua, quæ solius Dei propria est Ratio à posteriori est; quia si talis visio esset possibilis, tū re ipsa fuisset comunicata Christo; nulla enim erat causa, cur ei negaretur, si possibilis est, ut rectè Suarez 3. p. loc. cit.

QVÆSTIO VII.

De Ineffabilitate, ac Nominibus Dei.

S. Thomas 1. p. q. 13. aa. 12.

Resoluetur hæc quæstio quinque dubitationibus. I. An & qua ratione Deus sit ineffabilis; & quanam sit diuinorum nominum distributio & varietas. II. An & quanam nomina de Deo dicantur substantialiter, & ab æterno, vel ex tempore. III. An communia Deo & creaturis nomina, de vtriusque vniuocè, an solum æquiuocè vel analogicè prædicentur. IV. An & Deus possit aliquo nomine significari quidditatiuè. V. Quodnam nomen sit maximè proprium Dei, caterisque præstantius; & vtrum nomen Dei Tetragrammaton idem sit cum Dei nomine, Qui est.

DVBIVM I.

An, & qua ratione Deus sit ineffabilis; & quanam sit diuinorum nominum distributio & varietas.

S. Thomas 1. p. q. 13. a. 1. 3. 4. 12.

Quemadmodum Incomprehensibilitatem præcedenti quæstione diximus constituere pro-

prium ac peculiare Dei attributum; ita hoc idem pariter etiam sentiendum est de Ineffabilitate, quæ incomprehensibilitatem sequitur; sicut nomina rerum conceptib⁹ ac notitia earundem sunt posteriora. Ad hanc ineffabilitatem Defexplicandam, & ut vniuersim cognoscatur, qua ratione Deus nominari possit, aut non possit, sequentes statuo assertiones.

Assertio I. Deus verè est aliquo modo nobis, omnique creaturæ ineffabilis. Ita S. Thomas q. 13.